

ERASMUS + KA2 PROJECT: "Strengthening Capacities for Higher Education of Pain Medicine in Western Balkan Countries - HEPMP"

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Zašto smo se odlučili za učešće u HEPMP projektu?

Pretpostavlja se da bol prati ljudsku vrstu od samog njenog stvaranja. Jedan je od najvećih izazova za medicinu. Uvijek liječen, nikad sasvim savladan. Objašnjava, nikad sasvim objašnjen. Nekad je ragoćen znak da se nešto dešava što treba da opazimo i riješimo, nekad neobjašnjivo uporan, nekad i nas pacijente dovodi do očaja. Jedan od najvažnijih zadataka za sve doktore je da pomognu pacijentu koji trpi bol. Činjenica da svi treba da naučimo o bolu više, kako bismo ga uspješnije liječili. Pružila nam se prilika da učimo od vrsnih stručnjaka i dobrih kolega.

Ciljevi projekta HEPMP

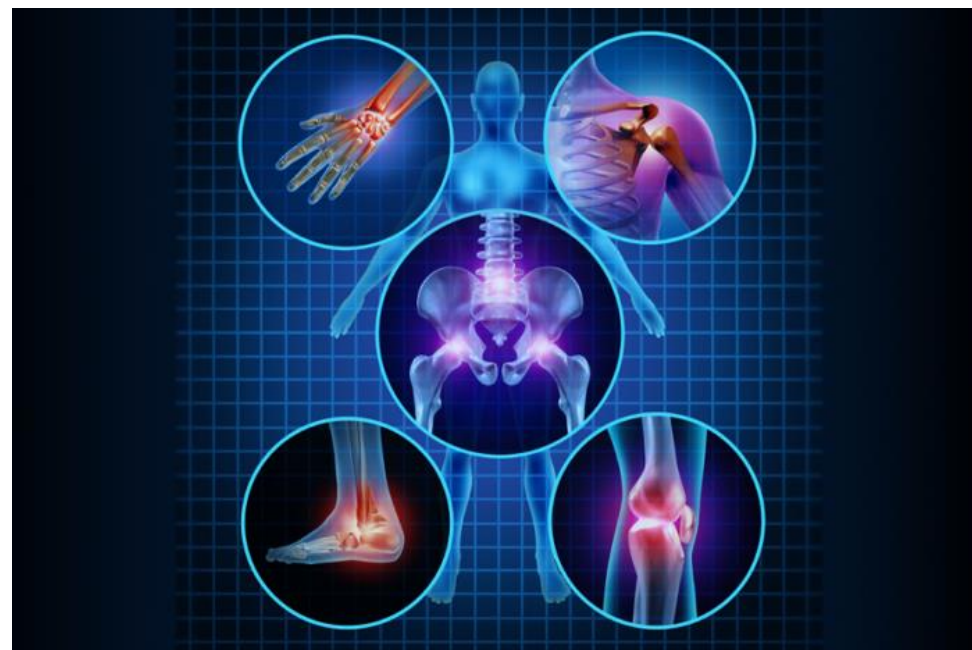
- Jačanje kapaciteta visokog obrazovanja u oblasti medicine bola u zemljama Zapadnog Balkana;
- Edukacija zdravstvenih radnika, prvenstveno doktora medicine, u oblasti medicine bola;
- Uvođenje izbornog predmeta Medicina bola na osnovnim studijama, izrada kurikuluma;
- Uvođenje dodatnih metodskih jedinica koje se bave medicinom bola u dosadašnje kliničke predmete razvoj i osavremenjivanje obrazovnog programa iz oblasti medicine bola na osnovnim studijama Medicinskog fakulteta.
- Uspostavljanje akademske mreže eksperata u regionu i poboljšanje stručne saradnje uz pomoć savremenih tehnologija (internet, telemedicina, itd.).

Konzorcijum projekta čine predstavnici devet ustanova: Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu, Medicinski fakultet Univerziteta u Kragujevcu, KBC «Dr Dragiša Mišović-Dedinje», Medicinski fakultet Univerziteta u Podgorici, Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli, Medicinski fakultet Univerziteta u Banja Luci, Medicinski fakultet Univerziteta u Rijeci, Medicinski fakultet Univerziteta u Firenci i Medicinski fakultet Univerziteta u Ljubljani.

www: <http://hepmp.med.bg.ac.rs/>

Mail: hepmp@erasmus.ka2@med.bg.ac.rs

Bol – peti vitalni znak

Univerzitet Crne Gore

Medicinski fakultet u Podgorici

23. decembar 2020. godine

LJEKARSKA KOMORA
CRNE GORE
MONTENEGRIN MEDICAL CHAMBER

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union **HEPMP**
HIGHER EDUCATION PAIN MEDICINE PROJECT

Akutni bol predstavlja važan prediktor ugrožavanja tjelesnog i psihičkog integriteta pacijenta. Program kvalitetnog liječenja pacijenta podrazumijeva efikasnu prevenciju i liječenje akutnog bola kao etički i humani postupak.

Akutni bol je obilježje gotovo svakog akutnog oboljenja, povrede, peri i postoperativnog perioda. Ukoliko se ne kupira blagovremeno i na pravi način, dolazi do intenziviranja neuroendokrinog i imunološkog odgovora organizma na distress. Posljedice ovakvog procesa mogu da dovedu do ranih i kasnih sistemskih reakcija i komplikacija. To neminovno dovodi do kompromitovanja procesa ozdravljenja, do njegovog usporavanja. Rezultat je povećani morbiditet, mortalitet i produženo je vrijeme hospitalizacije.

Jak akutni nociceptivni somatski i visceralni bol smatra se najznačajnijim faktorom rizika za razvoj endokrinih i neurohumoralnih poremećaja u neposrednom postoperativnom ili posttraumatskom toku, kao i u nizu ostalih kliničkih stanja praćenih snažnim bolom.

Liječenje bola - analgezija - treba da se provodi pravovremeno, promptno, što ranije, mora da bude efikasna, neškodljiva, bezbjedna i racionalna. Ne bi trebalo da se njena primjena odlaže do se čeka postavljanje dijagnoze i vrše ispitivanja u tom cilju. Opioidnoscijentifikacija i opioidofobija ne mogu biti prepreka u liječenju akutnog bola opioidima kada je njihova upotreba indikovana jačinom bola. Balansirana, multimodalna analgezija podrazumijeva primjenu više terapijskih sredstava i metoda, koji aditivnim i potencirajućim sinergizmom, sa manjim ukupnim dozama, obezbjeđuju, kako superiorno otklanjanje bola uz manje neželjenih efekata, tako i smanjen odgovor na stres kod traumatizovanih ili operisanih. Anksioliza i sedacija, uz prethodnu analgeziju, imaju važno mjesto u smanjenju odgovora na bol. Značaj regionalne analgezije i nefarmakološkog liječenja u zbrinjavanju akutnog bola sve više se ističe.

PROGRAM JE AKREDITOVAN ODLUKOM LJEKARSKE KOMORE CRNE GORE

Ciljna grupa: ljekari, stomatolozi, farmaceuti, biohemičari, medicinske sestre /tehničari, studenti medicine

Prisustvo je besplatno i **OBAVEZNO** prijaviti na e-mail: dankozivkovic61@gmail.com

Voditelj CME: Prof. dr Danko Živković

Organizator: HEPMP Medicinski fakultet Univerziteta Crna Gore

PROGRAM KURSA “BOL – PETI VITALNI ZNAK”

Online (zoom aplikacija)

23.12.2020. u 13h

13.00 – 13.10 Projekat HEPMP, ciljevi i dostignuća - Prof. dr Danko Živković, šef projektnog tima UCG

13.10 – 13.30 Anginozni bol - Prof. dr Aneta Bošković, Univerzitet Crne Gore

13.30 – 13.50 Neuropatski bol - Ass. dr Ljiljana Radulović, Univerzitet Crne Gore

13.50 -14.10 Dijabetična neuropatija - Dr sci Nena Milačić, Univerzitet Crne Gore

14.10 – 14.30 Smjernice za dijagnostiku i liječenje bola u porodičnoj medicini – Prof. dr Ljiljana Cvejanov Kezunović

14.30 – 14.50 Bolna stanja u stomatologiji - Prof. dr Ljubica Pejakov, Univerzitet Crne Gore

14.50 – 15.10 Primarni tumori jetre i kancerski bol - Prof. dr Miodrag Radunović, Univerzitet Crne Gore

15.10 – 15.30 Kancerski bol - Prof. dr Danko Živković, Univerzitet Crne Gore

15.30 – 16.00 Zaključci i diskusija

“SEDARE DOLORUM DIVINUM OPUST EST”